

Nová kvalifikační cesta jako odpověď na nedostatek učitelů: Od novelty k praxi

LENKA BENEDIKTOVÁ, MIROSLAVA HUCLOVÁ

Abstrakt: *Zpráva se zabývá doplňujícím pedagogickým studiem na Fakultě pedagogické ZČU v Plzni jako cestou k získání učitelské kvalifikace pro absolventy nepedagogických oborů. Cílem příspěvku je představit systém vzdělávání a přípravy nových učitelů zaměřený na různé vzdělávací obory a analyzovat motivace studentů ke vstupu do programu, jejich původní profesní zaměření, věkovou strukturu a úspěšnost při ukončení studia a následném nástupu do pedagogické praxe.*

Klíčová slova: *doplňující pedagogické studium, učitelská kvalifikace, pedagogická příprava, profesní rekvalifikace, Fakulta pedagogická ZČU, nedostatek učitelů, vzdělávací systém, učitelská praxe*

V září 2023 vstoupila v platnost novela zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících (dále jen zákon), která představuje zásadní změnu v přístupu k výkonu učitelského povolání v České republice. Ustanovení § 9a umožňuje výkon profese učitele i osobám bez pedagogického vzdělání, pokud si jej doplní do tří let od nástupu do školství. Cílem této legislativní úpravy je reagovat na dlouhodobý nedostatek kvalifikovaných pedagogických pracovníků (ČŠI, 2022) a umožnit vstup do vzdělávacího systému širšímu okruhu uchazečů, včetně odborníků z praxe (Evropská komise, 2023). Tato novela zároveň otevírá debatu o kvalitě výuky, profesní identitě učitelů a dlouhodobém dopadu na vzdělávací výsledky žáků, přičemž klíčovým faktorem pro udržení standardů vzdělávání

bude efektivita podpůrných mechanismů a kapacita systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (Veteška & Tuřeckiová, 2020; OECD, 2021).

MOŽNOSTI ZÍSKÁNÍ PEDAGOGICKÉ KVALIFIKACE NA ZČU

Uznání splnění předpokladu odborné kvalifikace lze poskytnout nejvýše na dobu 3 let. V této lhůtě je nutné studium úspěšně dokončit. Pokud si zaměstnanec do 3 let od uznání odbornou kvalifikaci nedoplní, bude i nadále považován za nekvalifikovaného a ředitel jej může zaměstnat pouze při splnění podmínek podle § 22 odst. 10 zákona (MŠMT, 2024).

Na Západočeské univerzitě v Plzni nabízí tuto pedagogickou kvalifikaci od akademického roku 2021/2022 Fakulta pedagogická v rámci celoživotního vzdělávání, konkrétně v programu doplňujícího pedagogického studia (dále DPS) Studium pedagogiky k získání kvalifikace učitele 2. stupně ZŠ a učitele SŠ. Program je přizpůsoben dospělým studujícím při zaměstnání a propojuje teorii s praxí – od oborové didaktiky přes psychologii až po pedagogiku a práci s dětmi a mládeží (FPE ZČU, 2024).

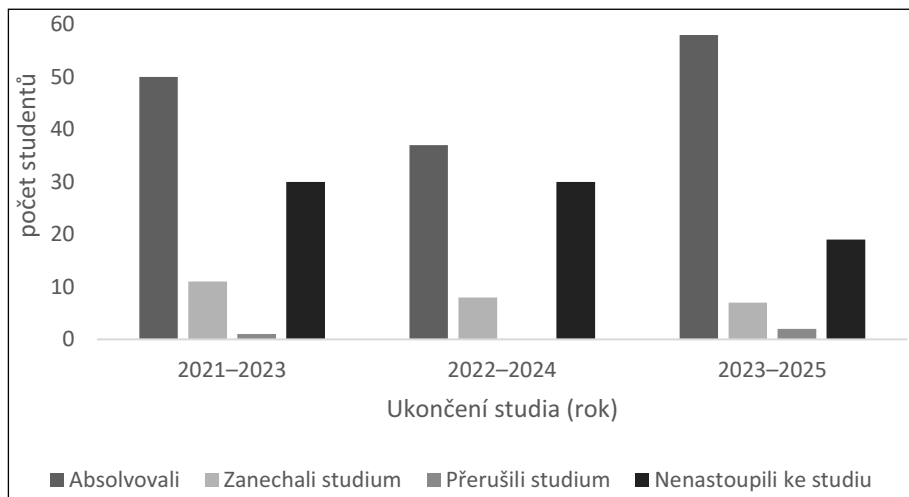
Přijímací řízení do DPS probíhá jako výběrové řízení podle dosaženého vzdělání a orientace v oboru, v němž si uchazeč doplňuje pedagogické kompetence. Není nutné, aby už působil jako učitel; stačí magisterské neučitelské vzdělání odpovídající některému všeobecně vzdělávacímu předmětu (např. matematika, fyzika, cizí

jazyky, dějepis). Studium trvá tři semestry a tvoří je tři bloky: pedagogicko-psychologický, oborově didaktický a pedagogická praxe. Zakončuje se komisionální ústní zkouškou, obhajobou profesního portfolia a od akademického roku 2024/2025 v nové akreditaci také závěrečnou prací (FPE ZČU, 2024).

Tento přístup propojuje teorii s praxí, což je zásadní pro přípravu učitelů schopných reagovat na proměnlivé požadavky dnešního vzdělávání. Program je proto vhodný pro zájemce, kteří si chtějí rozšířit profesní možnosti a získat kvalifikaci pro práci ve školství.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY STUDIA DPS NA FAKULTĚ PEDAGOGICKÉ ZČU

Statistika vychází z dat z přijímacího řízení, průběhu studia a výsledků závě-

Graf 1 Počet studentů v jednotlivých obdobích a jejich studijní úspěšnost (n = 253)

rečných zkoušek studentů programu Studium pedagogiky k získání kvalifikace učitele 2. stupně ZŠ a učitele SŠ na Fakultě pedagogické ZČU v Plzni. Do analýzy byla zahrnuta všechna relevantní dostupná data ze tří po sobě jdoucích studijních cyklů v letech 2021–2025.

Vývoj a výsledky studia

Program Studium pedagogiky k získání kvalifikace učitele 2. stupně ZŠ a učitele SŠ byl otevřen v akademickém roce 2021/2022 v rámci celoživotního vzdělávání a je určen zejména dospělým uchazečům z jiných profesí. Studium má tři semestry a tvoří jej tři bloky – pedagogicko-psychologický (70 hodin), oborově didaktický (80 hodin) a pedagogická praxe (150 hodin) doplněné seminářem k profesnímu portfoliu (4 hodiny) (FPE ZČU, 2024).

Zpráva sleduje tři běhy programu (2021–2023, 2022–2024, 2023–2025). Počet absolventů se pohyboval mezi 37 a 58;

nejvíce jich bylo v období 2023–2025 (58), nejméně v období 2022–2024 (37). Počet předčasných odchodů klesl z 11 na 7, přerušení studia bylo ojedinělé (0–2 případy, v letech 2022–2024 žádné). Stále poměrně vysoký je počet přijatých, kteří nenastoupili, ale i zde je patrný pokles (z 30 na 19). Celkový počet přihlášených kolísal mezi 75 a 92, maximum bylo v období 2021–2023 (92). Přehled trendů shrnuje graf 1 (FPE ZČU, 2024).

Obory studia

Zájem studentů o jednotlivé předměty programu DPS v různých akademických obdobích (2021–2023, 2022–2024, 2023–2025) je shrnut v tabulce 1.

Pedagogická praxe absolventů

Výzkumné otázky sledují, kolik absolventů nastupuje do praxe učitele na ZŠ nebo SŠ; přehled uvádí tabulka 2. Ta zachycuje absolventy působící na základ-

Tab. 1 Počet studentů v jednotlivých letech podle oborů (n = 253)

	2021–2023	2022–2024	2023–2025
Biologie	7	3	7
Český jazyk	2	1	0
Dějepis	10	3	7
Fyzika	0	3	0
Chemie	3	3	5
Matematika	19	17	16
Technická výchova	1	0	0
Tělesná výchova	0	0	2
Výpočetní technika	0	0	3
Základy společenských věd	8	7	18
Celkem	92	75	86

Tab. 2 Nástup absolventů do pedagogické praxe (n = 145)

Pedagogická praxe	Absolutní četnosti	Relativní četnost
Praxe ZŠ	85	58,6 %
Praxe SŠ	42	28,9 %
Nešli do praxe	18	12,4 %

ních a středních školách i ty, kteří do pedagogické praxe nenastoupili, a uvádí jejich absolutní počty i relativní podíly:

- Praxe na základních školách (ZŠ): Největší podíl absolventů (58,6%) absolvoval praxi na základních školách, což představuje 85 osob z celkového počtu.
- Praxe na středních školách (SŠ): Praxi na středních školách vykonávalo 42 absolventů, což odpovídá 28,9% z celkového počtu.
- Nenastoupili do praxe: Celkem 18 absolventů (12,4%) nenastoupilo do pedagogické praxe.

Data ukazují, že více než polovina absolventů nastupuje do pedagogické praxe na základních školách. Přibližně 12% absolventů do praxe nevstoupí, což může souviset s osobními důvody či omezenými pracovními možnostmi. Uplatnění na středních školách je také významné, ale v menší míře než na ZŠ.

Shrnutí výsledků

Motivace uchazečů: hledání nového smyslu a využití odbornosti. Zájemci o DPS nejčastěji zmiňují touhu po změně profesní dráhy, potřebu smysluplné práce a zájem o vzdělávání dětí a mládeže. Motivaci často posilují osobní zkušenosti, například rodičovství, dobrovolnictví nebo pozi-

tivní školní a mimoškolní zážitky při práci s mladými lidmi. Otevření cesty do školství těmto uchazečům tak přináší do pedagogických sborů angažované osobnosti s mezipřehledem.

Původní profesní zaměření: silné zastoupení technických a ekonomických oborů. Většina studentů DPS má zázemí v technických, ekonomických, přírodovědných či humanitních oborech – často jde například o absolventy elektrotechniky, informatiky, strojírenství, managementu nebo historie. Díky své odbornosti přinášejí do školního prostředí cenné kompetence a mohou výrazně obohatit výuku zejména na 2. stupni ZŠ a na středních školách.

Věková struktura: DPS oslovuje především dospělé s předchozí pracovní zkušeností. Průměrný věk studenta DPS je 38 let, což ukazuje, že program cílí především na dospělé s předchozí profesní zkušeností, kteří hledají nové uplatnění. DPS tak potvrzuje svou roli rekvalifikačního a profesně transformačního nástroje.

Průběh studia a úspěšnost: rostoucí stabilita a zájem. Studijní úspěšnost v DPS se postupně zvyšuje. Nejvíce absolventů bylo v období 2023–2025 (58), zatímco počet předčasných odchodů klesl z 11 (2021 až 2023) na 7 (2023–2025). Přerušení studia se objevuje jen výjimečně, což naznačuje dobře nastavené podmínky i formu výuky.

Nástup do školství: většina absolventů nachází uplatnění, část zůstává mimo obor. Většina absolventů po dokončení DPS nastupuje do škol, především na střední školy, gymnázia a odborná učiliště. Přibližně 12 % absolventů do školství nevstoupí, ať už z osobních důvodů, nebo kvůli nedostatku vhodných pracovních pozic. Přesto lze říci, že DPS úspěšně funguje jako flexibilní cesta k získání učitelské kvalifikace.

ZÁVĚR

Doplňující pedagogické studium na Fakultě pedagogické ZČU je osvěd-

čenou cestou k získání pedagogické kvalifikace pro absolventy nepedagogických oborů. Nejčastěji jej volí odborníci z technických, ekonomických, přírodovědných i humanitních oblastí, kteří chtějí své znalosti uplatnit ve výuce. Průměrný věk studentů (38 let) ukazuje, že DPS často slouží jako rekvalifikace. Kombinace teorie a praxe ve flexibilní formě umožňuje studium i při zaměstnání. Počet absolventů dlouhodobě roste a většina z nich nachází uplatnění ve školství, zejména na základních školách. Program tak pomáhá zmírňovat nedostatek kvalifikovaných učitelů a podporuje kvalitu vzdělávání v ČR.

LITERATURA

- ČŠI. (2022). *Kvalita vzdělávání v České republice za školní rok 2021/2022*. Česká školní inspekce. [www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Vyrocní-zpravy/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s-\(4\)](http://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Vyrocní-zpravy/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s-(4))
- Evropská komise/EACEA/Eurydice (2023). *Učitelé v Evropě: Kariéra, rozvoj a kvalita života*. Zpráva Eurydice. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie. www.dzs.cz/sites/default/files/2023-05/Učitelé_v_Evropě_Kariéra_rozvoj_a_kvalita_života.pdf?utm_source=chatgpt.com
- FPE ZČU. (2024). *Studium pedagogiky k získání kvalifikace učitele*. www.pc.fpe.zcu.cz/index.php?obor/370/0
- MŠMT. (2024). Často kladené dotazy k novele zákona o pedagogických pracovnících účinné k 1. 9. 2023 a 1. 1. 2024. *Pedagogicke.info*. www.pedagogicke.info/2024/02/msmt-casto-kladene-dotazy-k-novele.html
- OECD. (2021). *Teachers and school leaders as valued professionals: Status, working conditions and continued professional learning*. OECD Publishing.
- Veteška, J., & Tureckiová, M. (2019). *Kompetence ve vzdělávání a strategie profesního rozvoje*. Česká andragogická společnost.
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění novely č. 250/2023 Sb.

Mgr. Lenka Benediktová, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, katedra výpočetní a didaktické techniky;
e-mail: bendi@kvd.zcu.cz

PhDr. Miroslava Huclová, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, katedra matematiky, fyziky a technické výchovy;
e-mail: huclovam@kmt.zcu.cz

BENEDIKTOVÁ, L., HUCLOVÁ, M. New Alternative Pathway to Address the Teacher Shortage: From the Amendment to Practice

The report focuses on supplementary pedagogical studies at the Faculty of Education, University of West Bohemia in Pilsen, as a pathway to obtaining a teaching qualification for graduates of non-education degree programmes. The aim of the paper is to present the system of education and training for new teachers across a range of subject areas and to analyse students' motivations for entering the programme, their original professional backgrounds, age structure, completion rates, and subsequent entry into the teaching profession.

Keywords: *Supplementary Pedagogical Studies, teaching qualification, teacher training, Faculty of Education of the University of West Bohemia in Pilsen, shortage of teachers, educational system, teaching practice*